



## Teismo praktikos rinkinys

### TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. vasario 25 d.\*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Direktyva 2010/18/ES – Patikslintas Bendrasis susitarimas dėl vaiko priežiūros atostogų – Nacionalinės teisės norma, pagal kurią vaiko priežiūros atostogos suteikiamos, tik jeigu asmuo iki vaiko gimimo dirba ir kaip darbuotojas yra apdraustas privalomuoju draudimu pagal atitinkamą socialinės apsaugos sistemą“

Byloje C-129/20

dėl *Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg* (Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės Kasacinis Teismas, Liuksemburgas) 2020 m. vasario 27 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. kovo 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

XI

prieš

**Caisse pour l'avenir des enfants**

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas N. Wahl, trečiosios kolegijos pirmininkė A. Prechal (pranešėja) ir teisėjas F. Biltgen,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- XI, atstovaujamos advokato Y. Kasel,
- *Caisse pour l'avenir des enfants*, atstovaujamos advokatų A. Rodesch ir R. Jazbinsek,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Szymkowska ir C. Valero,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

\* Proceso kalba: prancūzų.

## Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1995 m. gruodžio 14 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl tėvystės [vaiko priežiūros] atostogų, esančio 1996 m. birželio 3 d. Tarybos direktyvos 96/34/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl tėvystės [vaiko priežiūros] atostogų, sudaryto tarp UNICE, CEEP ir ETUC (OL L 145, 1996, p. 4; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 285), iš dalies pakeistos 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyva 97/75/EB (OL L 10, 1998, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 5 sk., 3 t., p. 263) (toliau – Direktyva 96/34), priede, 1 straipsnio 1 ir 2 dalių, 2 straipsnio 1 dalies ir 2 straipsnio 3 dalies b punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant XI ir *Caisse pour l'avenir des enfants* (Vaikų ateities kasa) ginčą dėl pastarosios atsisakymo suteikti XI vaiko priežiūros atostogas, kad ji galėtų pasirūpinti savo dvyniais, motyvuojant tuo, kad vaikų gimimo dieną ji neturėjo mokamo darbo.

## Teisinis pagrindas

### *Sąjungos teisė*

#### *Direktyva 96/34*

- 3 Direktyva 96/34 buvo siekiama įgyvendinti Bendrąjį susitarimą dėl tėvystės [vaiko priežiūros atostogų], sudarytą Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC).
  - 4 Šio bendrojo susitarimo 1 straipsnyje „Paskirtis ir taikymo sritis“ buvo numatyta:
    - „1. Šiame susitarime nustatyti minimalūs reikalavimai, kad būtų galima lengviau suderinti dirbančių tėvų pareigas su profesinėmis pareigomis.
    2. Šis susitarimas taikomas visiems darbuotojams, vyrams ir moterims, dirbantiems pagal darbo sutartis arba turintiems kitokius darbo santykius, apibrėžtus kiekvienos valstybės narės galiojančiuose teisės aktuose, kolektyvinėse sutartyse ar nusistovėjusioje tvarkoje [taikomoje praktikoje].“
  - 5 To paties bendrojo susitarimo 2 straipsnis „Tėvystės [vaiko priežiūros] atostogos“ buvo suformuluotas taip:
    - „1. Šio susitarimo 2.2 straipsnyje nurodytiems asmenims, vyrams ir moterims [Šiuo susitarimu, nepažeidžiant 2 straipsnio 2 dalies, darbuotojams, vyrams ir moterims], suteikiama asmeninė teisė gauti tėvystės [vaiko priežiūros] atostogas gimus vaikui ar jį įvaikinus, kurios skirtos prižiūrėti vaiką nuo trijų mėnesių iki tam tikro amžiaus [kad galėtų mažiausiai tris mėnesius prižiūrėti vaiką iki tam tikro amžiaus], kuris gali būti iki 8 metų, ir yra nustatomas kiekvienos valstybės narės ir (arba) administracijos ir darbuotojų [ir (arba) socialinių partnerių].
- <...>
3. Tėvystės [vaiko priežiūros] atostogų suteikimo sąlygos ir detalios naudojimosi jomis taisyklės valstybėje narėje nustatomos teisės aktais ir (arba) kolektyvinėje sutartyje, laikantis šiame susitarime nustatytų minimalių reikalavimų. Konkrečiai valstybės narės ir (arba) administracija bei darbuotojai gali:

<...>

b) nustatyti, kad teisė gauti tėvystės [vaiko priežiūros] atostogas suteikiama tik turint būtiną nustatytą darbo stažą toms atostogoms gauti, kuris negali viršyti vienerių metų;

<...>“

*Direktyva 2010/18/ES*

6 2010 m. kovo 8 d. Tarybos direktyvos 2010/18/ES, įgyvendinančios patikslintą BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP ir ETUC sudarytą Bendrąjį susitarimą dėl vaiko priežiūros atostogų ir panaikinančios Direktyvą 96/34 (OL L 68, 2010, p. 13), 1 konstatuojamoje dalyje nustatyta:

„Pagal [SESV] 153 straipsnį [Europos] Sąjunga gali remti ir papildyti valstybių narių veiklą, *inter alia*, moterų ir vyrų lygybės dėl galimybių darbo rinkoje ir požiūrio darbe srityje.“

7 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini šiai direktyvai įgyvendinti, arba užtikrina, kad socialiniai partneriai susitarimu patvirtintų būtinas priemones ne vėliau kaip iki 2012 m. kovo 8 d. <...>“

8 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje numatyta:

„<...> Direktyva 96/34/EB panaikinama nuo 2012 m. kovo 8 d. <...>“

9 2009 m. birželio 18 d. Bendrojo susitarimo dėl vaiko priežiūros atostogų (patikslintas), esančio Direktyvos 2010/18 priede (toliau – patikslintas Bendrasis susitarimas), I dalies 8 punkte nustatyta:

„Kadangi šeimos politika turėtų būti prisidedama siekiant lyčių lygybės ir ji turėtų būti nustatoma, atsižvelgiant į demografinius pokyčius, visuomenės senėjimo poveikį, kartų skirtumų mažinimą, moterų užimtumo skatinimą ir moterų bei vyrų išipareigojimų, susijusių su priežiūra, dalijimąsi“.

10 Patikslinto Bendrojo susitarimo 1 straipsnyje „Tikslas ir taikymo sritis“ numatyta:

„1. Šiuo susitarimu nustatomi būtinausi reikalavimai, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas dirbančių tėvų vaiko priežiūros ir profesinėms pareigoms derinti, atsižvelgiant į didėjančią šeimos struktūrų įvairovę ir laikantis nacionalinės teisės, kolektyvinių sutarčių ir (arba) taikomos praktikos.

2. Šis susitarimas taikomas visiems darbuotojams, vyrams ir moterims, dirbantiems pagal darbo sutartį ar palaikantiems kitokius darbo santykius, apibrėžtus pagal kiekvienos valstybės narės galiojančią teisę, kolektyvines sutartis ir (arba) ar [arba] taikomą praktiką.“

11 Patikslinto Bendrojo susitarimo 2 straipsnyje „Vaiko priežiūros atostogos“ nurodyta:

„1. Šiuo susitarimu dirbantiems vyrams ir moterims suteikiama asmeninė teisė į vaiko priežiūros atostogas gimus vaikui ar jį įvaikinus, kad jie galėtų prižiūrėti vaiką iki tam tikro amžiaus, kuris gali būti iki 8 metų ir kurį nustato valstybės narės ir (arba) socialiniai partneriai.

2. Atostogos suteikiamos mažiausiai keturiems mėnesiams ir, siekiant propaguoti lygias galimybes bei vienodą požiūrį į vyrus ir moteris, jos iš esmės turėtų būti suteikiamos be teisės perduoti jas kitam asmeniui. Siekiant skatinti, kad abu tėvai lygiai imtų atostogas, bent vienas mėnuo iš keturių mėnesių atostogų suteikiamas be teisės jį perduoti kitam asmeniui. <...>“

12 Patikslinto Bendrojo susitarimo 3 straipsnis „Taikymo sąlygos“ išdėstytas taip:

„1. Galimybės eiti vaiko priežiūros atostogų suteikimo sąlygos ir išsamios jų reglamentavimo taisyklės valstybėse narėse nustatomos teisės aktais ir (arba) kolektyvinėmis sutartimis, laikantis šiame susitarime nustatytų būtiniausių reikalavimų. Valstybės narės ir (arba) socialiniai partneriai gali visų pirma:

<...>

b) nustatyti, kad teisė į vaiko priežiūros atostogas suteikiama tik turint būtiną nustatytą darbo ir (arba) tarnavimo [tarnybos] stažą toms atostogoms gauti, kuris negali būti ilgesnis nei vieneri metai [tačiau nereikalaujant, kad jis būtų ilgesnis nei vieni metai]; valstybės narės ir (arba) socialiniai partneriai užtikrina, kad taikant šią nuostatą, tuo atveju, kai su tuo pačiu darbdaviu paeiliui sudaromos terminuotos darbo sutartys, kaip nustatyta [1999 m. birželio 28 d.] Tarybos direktyvoje 1999/70/EB [dėl ETUC, UNICE ir CEEP bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (OL L 175, 1999, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 368)], būtų atsižvelgta į šių sutarčių bendrą trukmę, apskaičiuojant bendrą stažą;

<...>“

13 Patikslinto Bendrojo susitarimo 8 straipsnio 4 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini <...> Tarybos sprendimui [pagal kurį patikslinto Bendrojo susitarimo nuostatos tampa privalomos] įgyvendinti, per dvejus metus nuo jo priėmimo, arba užtikrina, kad iki šio termino pabaigos socialiniai partneriai susitarimu patvirtintų būtinas priemones. <...>“

### ***Liuksemburgo teisė***

14 Direktyva 96/34 į Liuksemburgo teisę buvo perkelta *loi du 12 février 1999 concernant la mise en œuvre du plan d'action national en faveur de l'emploi* (1999 m. vasario 12 d. Įstatymas dėl nacionalinio veiksmų plano užimtumo plėtrai) (*Mémorial A 1999*, p. 190). Šiuo įstatymu į *loi modifiée du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État* (iš dalies pakeistas 1979 m. balandžio 16 d. Įstatymas, kuriuo nustatomos valstybės tarnybos bendrosios nuostatos) (*Mémorial A 1979*, p. 622) (toliau – iš dalies pakeistas 1979 m. balandžio 16 d. įstatymas) buvo įterptas 29bis straipsnis, susijęs su vaiko priežiūros atostogomis. Pagrindinės bylos aplinkybėms taikomoje šio straipsnio redakcijoje numatyta:

„Nustatomos specialios atostogos, vadinamosios „vaiko priežiūros atostogos“, suteikiamos gimus vienam ar daugiau vaikų arba jį (juos) išvaikinus, už kuriuos mokamos šeimos išmokos, kai, atsižvelgiant į prašymą suteikti vaiko priežiūros atostogas pateikiantį asmenį, įvykdomos iš dalies pakeisto 1985 m. birželio 19 d. Įstatymo dėl šeimos išmokų ir dėl nacionalinės šeimos išmokų kasos įsteigimo [*Mémorial A 1985*, p. 680] 2 straipsnio antroje ir trečioje pastraipose nustatytos sąlygos, jei šioms vaikams nėra suėję penkeri metai.

Prašymą suteikti vaiko priežiūros atostogas gali pateikti kiekvienas asmuo (toliau – vienas iš tėvų), jei jis:

<...>

- vaiko (vaikų) gimimo ar įsivaikinimo momentu teisėtai dirbo Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje esančioje darbo vietoje ir iki vaiko priežiūros atostogų pradžios yra nepertraukiamai išdirbęs ne mažiau kaip 12 mėnesių pagal sutartį toje pačioje viešosios valdžios institucijoje arba įstaigoje, jei per mėnesį dirbo ne mažiau kaip pusę įprasto darbo laiko, nustatyto įstatymu, ir jo sutarties galiojimo laikotarpis apima visą vaiko priežiūros atostogų laikotarpį;
- yra vienu iš šių pagrindų nepertraukiamai apdraustas privalomuoju draudimu pagal Socialinės apsaugos kodekso 1 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 10 punktus;

<...>“

15 1979 m. balandžio 16 d. iš dalies pakeisto įstatymo 29ter straipsnyje nustatyta:

„Kiekvienas iš tėvų, atitinkantis 29bis straipsnyje nustatytas sąlygas, pateikęs prašymą turi teisę gauti šešių mėnesių trukmės vaiko priežiūros atostogas dėl kiekvieno vaiko. <...>“

### **Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas**

- 16 2011 m. rugsėjo 15 d. XI su Liuksemburgo Didžiąja Hercogyste sudarė terminuotą sutartį dėl vidurinio ugdymo paslaugų teikimo, kuri turėjo galioti iki 2012 m. sausio 26 d.
- 17 2012 m. sausio 26 d., pasibaigus šiai terminuotai darbo sutarčiai, XI socialinės apsaugos įstaigų taikytas draudimas nutrūko ir jos partneris – valstybės tarnautojas ją apdraudė pagal bendrojo draudimo sistemą.
- 18 2012 m. kovo 4 d. XI, kuri tuo metu niekur nedirbo, pagimdė dvynius.
- 19 2012 m. birželio 14 d. XI skirta bedarbio pašalpa ir, atsižvelgiant į tai, ji vėl buvo apdrausta socialinės apsaugos įstaigų.
- 20 2012 m. rugsėjo 15 d. ir 2013 m. rugpjūčio 1 d. XI su Liuksemburgo Didžiąja Hercogyste sudarė dvi terminuotas sutartis dėl vidurinio ugdymo paslaugų teikimo, o 2014 m. rugsėjo 15 d. ji su šia valstybe nare pasirašė neterminuotą sutartį dėl tų pačių paslaugų teikimo.
- 21 2015 m. kovo 11 d. XI pateikė prašymą suteikti vaiko priežiūros atostogas ir nurodė pageidaujamą atostogų pradžios datą – 2015 m. rugsėjo 15 d.
- 22 2015 m. kovo 20 d. sprendimu *Caisse nationale des prestations familiales* (Nacionalinė šeimos išmokų kasa) (dabar – *Caisse pour l'avenir des enfants*) pirmininkas atmetė šį prašymą taikydamas iš dalies pakeisto 1979 m. balandžio 16 d. įstatymo 29bis straipsnį, pagal kurį vaiko priežiūros atostogos suteikiamos, tik jeigu vaiko gimimo momentu asmuo teisėtai dirbo ir šiuo pagrindu buvo apdraustas pagal socialinės apsaugos sistemą, tačiau XI šios sąlygos neįvykdė.
- 23 XI apskundė šį sprendimą *Caisse nationale des prestations familiales* valdymo komitetui, teigdama, kad iš dalies pakeisto 1979 m. balandžio 16 d. įstatymo 29bis straipsnis neatitinka Bendrojo susitarimo dėl tėvystės [vaiko priežiūros atostogų], esančio Direktyvos 96/34 priede.
- 24 2015 m. gegužės 19 d. sprendimu *Caisse nationale des prestations familiales* valdymo komitetas paliko galioti 2015 m. kovo 20 d. sprendimą, iš esmės nusprendęs, jog vaikų gimimo momentu XI teisėtai nedirbo ir kaip darbuotoja nebuvo apdrausta pagal atitinkamą socialinės apsaugos sistemą, todėl neturi teisės į vaiko priežiūros atostogas.



- 25 Tuomet XI 2015 m. gegužės 19 d. sprendimą apskundė *Conseil arbitral de la sécurité sociale* (Socialinės apsaugos arbitražo komisija, Liuksemburgas); minėta komisija 2017 m. spalio 27 d. sprendimu šį skundą patenkino. Ji nusprendė, kad pagal bendrąjį susitarimą, esantį Direktyvos 96/34 priede, teisė į vaiko priežiūros atostogas siejama su darbuotojo statusu ir vaiko gimimu, nenustatant sąlygos šio vaiko gimimo momentu būti įdarbintam ir šiuo pagrindu būti apdraustam privalomuoju draudimu pagal atitinkamą socialinės apsaugos sistemą, kad papildomas reikalavimas vaiko gimimo momentu būti apdraustam pagal tokią sistemą nesuderinamas su šio bendrojo susitarimo nuostata, pagal kurią negali būti reikalaujama ilgesnio nei vienu metų darbo arba tarnybos stažo, ir tikslu palengvinti profesinio gyvenimo derinimą su šeimos gyvenimu. *Caisse pour l'avenir des enfants* dėl 2017 m. spalio 27 d. sprendimo pateikė apeliaciją *conseil supérieur de la sécurité sociale* (Vyriausioji socialinės apsaugos ginčų komisija, Liuksemburgas).
- 26 2018 m. gruodžio 17 d. sprendimu *conseil supérieur de la sécurité sociale* panaikino 2017 m. spalio 27 d. sprendimą, nuspręsdama, kad Bendrojo susitarimo, esančio Direktyvos 96/34 priede, 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta asmeninė teisė į vaiko priežiūros atostogas gimus vaikui ar jį įvaikinus, kad teisė į šias atostogas suteikiama tik darbuotojams, galintiems įrodyti šį statusą vaiko, dėl kurio buvo prašoma suteikti šias atostogas, gimimo ar įvaikinimo momentu.
- 27 XI pateikė kasacinį skundą dėl 2018 m. gruodžio 17 d. sprendimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kuris, atsižvelgdamas į pagrindinės bylos šalių pateiktus pagrindus, nusprendė, jog sprendimas jo nagrinėjamoje byloje priklauso nuo to, ar iš dalies pakeisto 1979 m. balandžio 16 d. įstatymo 29bis straipsnis prieštarauja Bendrojo susitarimo, esančio Direktyvos 96/34 priede, nuostatoms.
- 28 Šiomis aplinkybėmis *Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg* (Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės Kasacinis Teismas, Liuksemburgas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar 1995 m. gruodžio 14 d. profesinių organizacijų UNICE, CEEP ir CES sudaryto Bendrojo susitarimo dėl tėvystės [vaiko priežiūros] atostogų, įgyvendinto [Direktyva 96/34/EB], 1 straipsnio 1 ir 2 dalys, 2 straipsnio 1 dalis ir 2 straipsnio 3 dalies b punktas turi būti aiškinami taip, kad pagal šias nuostatas draudžiama taikyti tokią vidaus teisės nuostatą, kaip 2006 m. gruodžio 22 d. įstatymu įtvirtintos redakcijos 1979 m. balandžio 16 d. iš dalies pakeisto įstatymo, kuriuo nustatomos valstybės tarnybos bendrosios nuostatos (*Mémorial*, A, 2006, Nr. 242, [p.] 4838), 29bis straipsnis, pagal kurį vaiko priežiūros atostogų suteikimui nustatyta dviguba sąlyga: darbuotojas turi teisėtai dirbti ir šiuo pagrindu būti apdraustas pagal socialinės apsaugos sistemą, pirma, nepertraukiamai 12 mėnesių iki vaiko priežiūros atostogų pradžios ir, antra, vaiko (vaikų) gimimo arba įvaikinimo momentu; pastarąją sąlygą reikalaujama įvykdyti net tuomet, kai vaikas gimė arba buvo įvaikintas anksčiau nei 12 mėnesių iki vaiko priežiūros atostogų pradžios?“

### Dėl prejudicinio klausimo

- 29 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Bendrojo susitarimo dėl tėvystės [vaiko priežiūros atostogų], esančio Direktyvos 96/34 priede, 1 straipsnio 1 ir 2 dalis, 2 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio 3 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama vaiko priežiūros atostogų suteikimą sieti su dviguba sąlyga, kad asmuo teisėtai dirbtų ir šiuo pagrindu būtų apdraustas pagal atitinkamą socialinės apsaugos sistemą, pirma, nepertraukiamai 12 mėnesių iki pat šių vaiko priežiūros atostogų pradžios ir, antra, vaiko (-ų) gimimo arba įvaikinimo momentu.
- 30 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją vykstant SESV 267 straipsnyje įtvirtintai nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrai pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų išspręsti nagrinėjamą bylą (žr. 2020 m. spalio

- 21 d. Sprendimo *Eco TLC, C-556/19*, EU:C:2020:844, 20 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas pirmiausia turi nustatyti, ar pagrindinei bylai taikoma Direktyva 96/34, ar Direktyva 2010/18, kuria panaikinta ir pakeista pirmoji direktyva, ir prireikus performuluoti pateiktą klausimą.
- 31 Šiuo klausimu primintina, kad nauja teisės norma taikoma nuo akto, kuriame įtvirtinta, įsigaliojimo dienos ir, nors ji netaikoma galiojant ankstesniam įstatymui atsiradusioms ir galutinai susidariusioms teisinėms situacijoms, ji taikoma būsimoms jų pasekmėms ir naujoms teisinėms situacijoms. Laikantis teisės aktų negaliojimo atgaline data principo, kitaip yra tik tuo atveju, kai nauja teisės norma priimama kartu su specialiomis nuostatomis, kuriomis nustatomos konkrečios jos taikymo laiko atžvilgiu sąlygos. Konkrečiai kalbant, procesinės teisės normos paprastai laikomos taikytinomis nuo jų įsigaliojimo momento, skirtingai nei materialinės teisės normos, kurios paprastai aiškinamos kaip taikytinos iki jų įsigaliojimo susidariusioms situacijoms, tik jeigu iš šių normų formuluotės, tikslo ar struktūros aiškiai matyti, kad turi būti pripažintas toks jų poveikis (žr. 2015 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija / Moravia Gas Storage, C-596/13 P*, Rink., EU:C:2015:203, 32 ir 33 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 32 Šiuo atveju neginčijama, kad teisės į vaiko priežiūros atostogas suteikimo sąlygos yra materialinės teisės normos, taikytinos nuo jas nustatančio akto įsigaliojimo dienos. Pagal Direktyvos 2010/18 4 straipsnį Direktyva 96/34 buvo panaikinta nuo 2012 m. kovo 8 d. Be to, pagal Direktyvos 2010/18 3 straipsnio 1 dalį ir patikslinto Bendrojo susitarimo 8 straipsnio 4 dalį šią datą valstybės narės turėjo pradėti laikytis Direktyvos 2010/18 ir patikslinto Bendrojo susitarimo nuostatų arba, esant tam tikroms aplinkybėms, užtikrinti, kad socialiniai partneriai šiuo klausimu imtųsi reikiamų priemonių. Atsižvelgiant į tai, kad XI prašymas suteikti vaiko priežiūros atostogas buvo pateiktas 2015 m. kovo 11 d., o nurodyta pageidaujama šių atostogų pradžios data – 2015 m. rugsėjo 15 d., – jam taikomos Direktyvos 2010/18 nuostatos. Tai, kad XI dvyniai gimė 2012 m. kovo 4 d., šiuo klausimu nesvarbu. Tą dieną XI nepateikė prašymo suteikti vaiko priežiūros atostogas pagal Bendrojo susitarimo, esančio Direktyvos 96/34 priede, kuris į Liuksemburgo teisę perkeltas iš dalies pakeistu 1979 m. balandžio 16 d. įstatymu, 2 straipsnio 3 dalies b punktą.
- 33 Kadangi Direktyva 2010/18 taikytina pagrindinėje byloje, o Bendrojo susitarimo, esančio Direktyvos 96/34 priede, 1 straipsnio 1 ir 2 dalys, 2 straipsnio 1 dalis ir 2 straipsnio 3 dalies b punktas iš esmės atitinka patikslinto Bendrojo susitarimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalis, 2 straipsnio 1 dalį ir 3 straipsnio 1 dalies b punktą, pateiktą klausimą reikia performuluoti taip, kad juo iš esmės prašoma išaiškinti šiuos patikslinto Bendrojo susitarimo straipsnius.
- 34 Pirmiausia primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Maïstrellis, C-222/14*, EU:C:2015:473, 30 punktą ir 2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland ir kt., C-197/18*, EU:C:2019:824, 48 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 35 Pirma, dėl klausimo, ar minėtiems patikslinto Bendrojo susitarimo straipsniams prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią vaiko priežiūros atostogos suteikiamos, tik jeigu vienas iš tėvų ne mažiau kaip 12 mėnesių nepertraukiamai dirba iki pat šių vaiko priežiūros atostogų pradžios, pažymėtina, kad iš patikslinto Bendrojo susitarimo 3 straipsnio 1 dalies b punkto formuluotės matyti, kad valstybės narės vaiko priežiūros atostogų suteikimą gali sieti su išankstiniu darbo stažu, tačiau nereikalaujamos, kad jis būtų ilgesnis nei vieni metai. Atsižvelgiant į sąvokos „darbo stažas“ vartojimą šios nuostatos pirmame sakinyje ir į tai, kad jos antrame sakinyje numatyta, kad apskaičiuojant šį darbo stažą atsižvelgiama į bendrą su tuo pačiu darbdaviu paeiliui sudarytų terminuotų sutarčių trukmę, valstybės narės gali reikalauti, kad minėtas stažas būtų nepertraukiamas. Be to, kadangi prašymas suteikti vaiko priežiūros atostogas yra susijęs su prašytojo darbo santykių sustabdymu (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Hliddal ir Bornand, C-216/12 ir C-217/12*, EU:C:2013:568, 53 punktą), valstybės narės gali reikalauti, kad toks darbo stažas būtų įgytas iki pat vaiko priežiūros

- atostogų pradžios. Taigi patikslinto Bendrojo susitarimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalims, 2 straipsnio 1 daliai ir 3 straipsnio 1 dalies b punktui neprieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią vaiko priežiūros atostogos suteikiamos, tik jeigu iki jų pradžios vienas iš tėvų yra įgijęs 12 mėnesių nepertraukiamo darbo stažą.
- 36 Antra, kalbant apie tai, ar šiems patikslinto Bendrojo susitarimo straipsniams prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią vaiko priežiūros atostogos suteikiamos, jeigu vienas iš tėvų vaiko (vaikų) gimimo arba įvaikinimo momentu dirba, pažymėtina, kad pagal 2 straipsnio 1 dalį teisė į vaiko priežiūros atostogas yra asmeninė teisė, suteikiama darbuotojams, vyrams ir moterims, gimus vaikui arba įvaikinus, kad vienas iš tėvų galėtų jį (juos) prižiūrėti, kol jam (jiems) sueis atitinkamas amžius, kurį turi nustatyti valstybės narės, tačiau jis negali viršyti aštuonerių metų.
- 37 Be to, pagal patikslinto Bendrojo susitarimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalis jame nustatomi būtinausi reikalavimai, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas dirbančių tėvų profesinėms ir šeimos pareigoms derinti, ir jis taikomas visiems darbuotojams, vyrams ir moterims, dirbantiems pagal darbo sutartį ar palaikantiems kitokius darbo santykius, apibrėžtus pagal kiekvienos valstybės narės galiojančią teisę, kolektyvines sutartis ir (arba) taikomą praktiką.
- 38 Be to, kaip nurodyta šio sprendimo 35 punkte, pagal patikslinto Bendrojo susitarimo 3 straipsnio 1 dalies b punktą valstybės narės gali nustatyti, kad teisė į vaiko priežiūros atostogas būtų suteikiama tik turint darbo ir (arba) tarnybos stažą, tačiau nereikalaujant, kad jis būtų ilgesnis nei vieni metai.
- 39 Darytina išvada, kad vaiko gimimas ar įvaikinimas ir jo tėvų darbuotojo statusas yra teisės į vaiko priežiūros atostogas suteikimo sąlygos pagal patikslintą Bendrąjį susitarimą.
- 40 Vis dėlto, priešingai, nei pažymi *Caisse pour l'avenir des enfants*, iš šių teisės į vaiko priežiūros atostogas suteikimo sąlygų negalima daryti išvados, kad vaiko, dėl kurio prašoma suteikti šias atostogas, tėvai turi būti darbuotojai jo gimimo ar įvaikinimo momentu.
- 41 Iš tikrųjų patikslinto Bendrojo susitarimo kontekstas ir tikslai prieštarauja tokiam aiškinimui.
- 42 Kaip nurodyta Direktyvos 2010/18 1 konstatuojamojoje dalyje, ji yra sudedamoji SESV 153 straipsnio, pagal kurį Sąjungai leidžiama remti ir papildyti valstybių narių veiklą, *inter alia*, jų gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo ir jų deramos socialinės apsaugos srityse, konteksto dalis.
- 43 Be to, kaip matyti iš Direktyvos 2010/18 8 konstatuojamosios dalies, patikslinto Bendrojo susitarimo preambulės pirmos pastraipos ir bendrųjų nuostatų 3 punkto, kuriame daroma nuoroda į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 23 ir 33 straipsnius, šiuo Bendruoju susitarimu siekiama tiek skatinti vyrų ir moterų lygybę, kiek tai susiję su jų galimybėmis darbo rinkoje ir požiūriu darbe visoje Sąjungoje, tiek leisti dirbantiems tėvams kuo geriau derinti profesinį, asmeninį ir šeimos gyvenimą. Šie tikslai dar kartą patvirtinti patikslinto Bendrojo susitarimo 1 straipsnio 1 dalyje ir 2 straipsnio 2 dalyje.
- 44 Atsižvelgiant į šiuos kontekstą ir tikslus, patikslinto Bendrojo susitarimo 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta kiekvieno darbuotojo asmeninė teisė gauti vaiko priežiūros atostogas gimus vaikui ar jį įvaikinus turi būti suprantama kaip atspindinti ypatingą svarbą turinčią Sąjungos socialinę teisę, kuri, beje, įtraukta į Pagrindinių teisių chartijos 33 straipsnio 2 dalį. Darytina išvada, kad ši teisė negali būti aiškinama siaurai (šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Lyreco Belgium*, C-588/12, EU:C:2014:99, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 45 Taigi, buvo nuspręsta, kad, nepaisant to, jog gimimas yra teisės gauti vaiko priežiūros atostogas sąlyga, ši teisė nesiejama su vaiko gimimo data, t. y. nereikalaujama, kad vaikas būtų gimęs po Direktyvos 96/34 įsigaliojimo valstybėje narėje datos, kad šio vaiko tėvai galėtų pasinaudoti teise į



vaiko priežiūros atostogas pagal šią direktyvą (šiuo klausimu žr. 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-519/03, EU:C:2005:234, 47 punktą ir 2010 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Chatzi*, C-149/10, EU:C:2010:534, 50 punktą).

- 46 Jeigu ši teisė nebūtų suteikiama tėvams, kurie vaiko gimimo ar įvaikinimo momentu nedirbo, tai apribotų jų teisę išeiti vaiko priežiūros atostogų vėlesniu gyvenimo momentu, kai jie vėl dirba ir šių atostogų jiems reikia šeimos ir profesinėms pareigoms suderinti. Nesuteikus šios teisės būtų pažeista kiekvieno darbuotojo asmeninė teisė į vaiko priežiūros atostogas.
- 47 Be to, pažymėtina, kad Liuksemburgo teisės nuostatose nustatyta dviguba sąlyga, pagal kurią reikalaujama, kad asmuo dirbtų ir šiuo pagrindu būtų nepertraukiamai ne mažiau kaip 12 mėnesių apdraustas ne tik iki pat vaiko priežiūros atostogų pradžios, bet ir vaiko (vaikų) gimimo arba įvaikinimo momentu, prailgina reikalaujamą darbo ir (arba) tarnybos stažą, kuris, atsižvelgiant į patikslinto Bendrojo susitarimo dėl vaiko priežiūros atostogų 3 straipsnio 1 dalies b punktą, negali viršyti vienu metų, tuo atveju, kai vaikas gimė arba buvo įvaikintas daugiau kaip prieš 12 mėnesių iki vaiko priežiūros atostogų pradžios.
- 48 Taigi, atsižvelgiant į patikslinto Bendrojo susitarimo kontekstą ir tikslus, kurie buvo priminti šio sprendimo 43 punkte, jo 1 straipsnio 1 ir 2 dalių, 2 straipsnio 1 dalies ir 3 straipsnio 1 dalies b punkto negalima aiškinti taip, kad valstybė narė gali nustatyti, kad vieno iš tėvų teisė į vaiko priežiūros atostogas suteikiama, tik jeigu vaiko gimimo ar įvaikinimo momentu jis dirba.
- 49 Toks aiškinimas, priešingai, nei pažymi *Caisse pour l'avenir des enfants*, nenustato diskriminacijos tarp tėvų, kurie vaiko gimimo momentu niekur nėra įdarbinti, ir tėvų, kurie vaiko gimimo momentu dirba, nes pirmieji gali savarankiškai pasirūpinti vaiku, o antrieji be vaiko priežiūros atostogų negalėtų pasirūpinti vaiku jo gimimo momentu.
- 50 Iš tikrųjų, be to, kad tokiuose argumentuose neatsižvelgiama į aplinkybę, jog gimus vaikui motinoms suteikiamos motinystės atostogos, vaiko priežiūros atostogų suteikimu siekiama, kad vienas iš tėvų galėtų pasirūpinti vaiku ne tik jo gimimo momentu ir netrukus po jo, bet ir vėliau, jo vaikystėje, iki tam tikro amžiaus, kuris pagal patikslinto Bendrojo susitarimo 2 straipsnio 1 dalį gali būti iki 8 metų. Darytina išvada, kad galimybė savarankiškai pasirūpinti vaiku, kurią vienas iš tėvų turi gimstant vaikui, neturi reikšmės vertinant teisės į vaiko priežiūros atostogas buvimą ir kad šiuo pagrindu negalima teisėtai remtis jokia diskriminacija.
- 51 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad patikslinto Bendrojo susitarimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalys, 2 straipsnio 1 dalis ir 3 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinami taip, kad jiems neprieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią teisė į vaiko priežiūros atostogas suteikiama, tik jeigu atitinkamas vienas iš tėvų nepertraukiamai ne mažiau kaip 12 mėnesių dirba iki pat vaiko priežiūros atostogų pradžios. Tačiau šioms nuostatoms prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią teisė į vaiko priežiūros atostogas siejama su vieno iš tėvų darbuotojo statusu vaiko gimimo arba įvaikinimo momentu.

### **Dėl bylinėjimosi išlaidų**

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

**Patikslinto Bendrojo susitarimo dėl vaiko priežiūros atostogų, esančio 2010 m. kovo 8 d. Tarybos direktyvos 2010/18/ES, įgyvendinančios patikslintą BUSINESSSEUROPE, UEAPME, CEEP ir ETUC 2009 m. birželio 18 d. sudarytą Bendrąjį susitarimą dėl vaiko priežiūros atostogų ir panaikinančios Direktyvą 96/34/EB, priede, 1 straipsnio 1 ir 2 dalis, 2 straipsnio 1 dalį ir 3 straipsnio 1 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad jiems neprieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią teisė į vaiko priežiūros atostogas suteikiama, tik jeigu atitinkamas vienas iš tėvų nepertraukiamai ne mažiau kaip 12 mėnesių dirba iki pat vaiko priežiūros atostogų pradžios. Tačiau šioms nuostatomis prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią teisė į vaiko priežiūros atostogas siejama su vieno iš tėvų darbuotojo statusu vaiko gimimo arba įvaikinimo momentu.**

Parašai.